

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 13. lipnja 2022.
(OR. fr, en)

9743/22

ECOFIN 540
UEM 143
SOC 335
EMPL 217
COMPET 437
ENV 535
EDUC 208
RECH 331
ENER 246
JAI 798
GENDER 80
ANTIDISCRIM 60
JEUN 91
SAN 334

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Br. dok. Kom.:	9403/33 - COM(2022) 607 final
Predmet:	Preporuka za PREPORUKU VIJEĆA o Nacionalnom programu reformi Danske za 2022. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Danske za 2022.

Za delegacije se u prilogu nalazi navedeni nacrt preporuke Vijeća, koji su na temelju prijedloga Komisije COM(2022) 607 final revidirali i o njemu se usuglasili različiti odbori Vijeća.

PREPORUKA VIJEĆA

od ...

o Nacionalnom programu reformi Danske za 2022. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Danske za 2022.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika¹, a posebno njezin članak 9. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

¹ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

- (1) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća² kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom za oporavak i otpornost pruža se financijska potpora provedbi reformi i ulaganja i generira fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima Unije. Njime se doprinosi gospodarskom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja kojima se potiče rast, posebno u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije, uz jačanje otpornosti i potencijalnog rasta gospodarstava država članica. Njime se pomaže i jačanju održivih javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Maksimalni financijski doprinos po državi članici u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost bit će ažuriran u lipnju 2022., u skladu s člankom 11. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/241.

² Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.).

- (2) Komisija je 24. studenoga 2021. donijela Godišnji pregled održivog rasta, čime je označen početak europskog semestra 2022. za koordinaciju ekonomskih politika. Uzela je u obzir Socijalnu obvezu iz Porta potpisanu 7. svibnja 2021. radi daljnje provedbe europskog stupa socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Europsko vijeće potvrdilo je 25. ožujka 2022. prioritete Godišnjeg pregleda održivog rasta 2022. Komisija je 24. studenoga 2021. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća³ donijela i Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu Danska nije utvrđena kao jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Komisija je istog dana donijela i Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2022., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načelâ europskog stupa socijalnih prava. Vijeće je donijelo Zajedničko izvješće o zapošljavanju 14. ožujka 2022.

³ Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.).

- (3) Ruska invazija na Ukrajinu, koja je uslijedila nakon globalne pandemije, znatno je izmijenila geopolitički i gospodarski kontekst. Posljedice invazije na gospodarstva država članica očituju se, među ostalim, u višim cijenama energije, hrane i sirovina te slabijim izgledima za rast. Više cijene energije posebno opterećuju najranjivija kućanstva koja se suočavaju s energetske siromaštvom ili su u opasnosti od njega, kao i poduzeća koja su najranjivija na povećanja cijena energije. Unija se suočava i s dosad nezabilježenim priljevom osoba koje bježe iz Ukrajine. Gospodarske posljedice koje proizlaze iz agresivnog rata Rusije asimetrično utječu na države članice. U tom je kontekstu 4. ožujka 2022. prvi put aktivirana Direktiva Vijeća 2001/55/EZ⁴ putem Provedbene odluke Vijeća (EU) 2022/382⁵, kojom se raseljenim osobama iz Ukrajine daje pravo na zakonit boravak u Uniji, kao i pristup obrazovanju i osposobljavanju, tržištu rada, zdravstvu, stanovanju i socijalnoj skrbi.

⁴ Direktiva Vijeća 2001/55/EZ od 20. srpnja 2001. o minimalnim standardima za dodjelu privremene zaštite u slučaju masovnog priljeva raseljenih osoba te o mjerama za promicanje uravnoteženih napora država članica pri prihvatu i snošenju posljedica prihvata tih osoba (SL L 212, 7.8.2001., str. 12.).

⁵ Provedbena odluka Vijeća (EU) 2022/382 od 4. ožujka 2022. o utvrđivanju postojanja masovnog priljeva raseljenih osoba iz Ukrajine u smislu članka 5. Direktive 2001/55/EZ koja ima učinak uvođenja privremene zaštite (SL L 71, 4.3.2022., str. 1.).

- (4) Uzimajući u obzir gospodarsku i geopolitičku situaciju koja se ubrzano mijenja, europski semestar u 2022. nastavlja opsežnu koordinaciju ekonomskih politika i politika zapošljavanja te se istodobno razvija u skladu sa zahtjevima provedbe Mehanizma za oporavak i otpornost, kako je navedeno u Godišnjem pregledu održivog rasta 2022. Provedba donesenih planova za oporavak i otpornost ključna je za ostvarivanje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer se planovi odnose na sve relevantne preporuke ili na znatan dio relevantnih preporuka za pojedinu zemlju izdanih u ciklusima europskog semestra 2019. i 2020. Preporuke za pojedinu zemlju iz 2019. i 2020. i dalje su jednako relevantne i za planove za oporavak i otpornost koji su revidirani, ažurirani ili izmijenjeni u skladu s člancima 14., 18. i 21. Uredbe (EU) 2021/241, uza sve druge preporuke za pojedinu zemlju izdane do datuma podnošenja takvih revidiranih, ažuriranih ili izmijenjenih planova za oporavak i otpornost.
- (5) Opća klauzula o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu aktivirana je u ožujku 2020. Komisija je u svojoj komunikaciji od 3. ožujka 2021. naslovljenoj „Godinu dana od izbijanja pandemije bolesti COVID-19: odgovor u okviru fiskalne politike” iznijela stajalište da bi odluku o deaktivaciji ili nastavku primjene opće klauzule o odstupanju trebalo donijeti u okviru ukupne ocjene stanja gospodarstva, pri čemu bi ključni kvantitativni kriterij bio razina gospodarske aktivnosti u Uniji ili europodručju u usporedbi s razinama prije krize (krajem 2019.). Povećana neizvjesnost i znatni negativni rizici za gospodarske izglede u kontekstu rata u Europi, dosad nezabilježeno povećanje cijena energije i kontinuirani poremećaji u lancu opskrbe opravdavaju produljenje opće klauzule o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu tijekom 2023.

- (6) U skladu s pristupom iz Preporuke Vijeća od 18. lipnja 2021.⁶ i davanja mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Danske za 2021., opći smjer fiskalne politike trenutno se najbolje mjeri kao promjena primarnih rashoda (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda i isključujući privremene hitne mjere uvedene zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19), ali uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratna sredstva) iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova Unije, u odnosu na srednjoročni potencijalni rast⁷. Kako bi se ocijenilo je li nacionalna fiskalna politika razborita i potiče li se njezinim sastavom održiv oporavak u skladu sa zelenom i digitalnom tranzicijom, uz opći smjer fiskalne politike pozornost se posvećuje i razvoju primarnih tekućih rashoda koje financira država⁸ (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda i bez privremenih hitnih mjera uvedenih zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19) i razvoju ulaganja.

⁶ Preporuka Vijeća od 18. lipnja 2021. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Danske za 2021. (SL C 304, 29.7.2021., str. 14.).

⁷ Ova Preporuka sadržava Komisijine procjene smjera fiskalne politike i njezinih komponenti na temelju pretpostavki iz Komisijine proljetne prognoze 2022. Komisijine procjene srednjoročnog potencijalnog rasta ne uključuju pozitivan učinak reformi u okviru plana za oporavak i otpornost koje mogu potaknuti potencijalni rast.

⁸ Ne financira se bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost ni sredstvima iz drugih fondova Unije.

- (7) Komisija je 2. ožujka 2022. donijela Komunikaciju s općim smjernicama za fiskalnu politiku u 2023. („fiskalne smjernice”), čiji je cilj poduprijeti pripremu programâ stabilnosti i konvergencije država članica i time ojačati koordinaciju politika. Na temelju makroekonomskih izgleda iz zimske prognoze 2022., Komisija smatra da je prelazak s ukupno poticajnog smjera fiskalne politike u razdoblju 2020.–2022. na uglavnom neutralan opći smjer fiskalne politike, uz spremnost na reagiranje na promjenjivo gospodarsko stanje, primjeren za 2023. Komisija je najavila da bi se fiskalne preporuke za 2023. trebale i dalje razlikovati po državama članicama te bi se u njima trebalo voditi računa o mogućim prelijevanjima među državama. Komisija je pozvala države članice da te smjernice uzmu u obzir u svojim programima stabilnosti i konvergencije. Komisija se obvezala da će pomno pratiti gospodarska kretanja i prema potrebi prilagoditi svoje smjernice politika, a najkasnije u okviru proljetnog paketa europskog semestra potkraj svibnja 2022.

- (8) U pogledu fiskalnih smjernica, u fiskalnim preporukama za 2023. uzimaju se u obzir pogoršani gospodarski izgledi, povećana neizvjesnost i dodatni negativni rizici te viša inflacija u usporedbi s Komisijinom zimskom prognozom 2022. Na temelju tih razmatranja fiskalnim odgovorom treba povećati javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju i energetska sigurnost te održati kupovnu moć najranjivijih kućanstava kako bi se ciljanim i privremenim mjerama ublažio učinak povećanja cijena energije i ograničio inflacijski pritisak zbog sekundarnih učinaka. Fiskalna politika treba ostati fleksibilna radi prilagodbe okolnostima koje se brzo mijenjaju, uključujući izazove koji proizlaze iz agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine kad je riječ o obrani i sigurnosti, te se ona treba razlikovati po državama članicama, ovisno o njihovoj fiskalnoj i gospodarskoj situaciji, među ostalim u pogledu njihove izloženosti krizi i priljevu raseljenih osoba iz Ukrajine.
- (9) Danska je 30. travnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Na temelju članka 19. Uredbe (EU) 2021/241 Komisija je ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. toj uredbi. Vijeće je 13. srpnja 2021. donijelo Provedbenu odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Danske⁹. Isplata obroka ovisi o donošenju odluke Komisije, u skladu s člankom 24. stavkom 5. Uredbe (EU) 2021/241, u kojoj se navodi da je Danska u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da mjere povezane s ostvarenim ključnim etapama i ciljnim vrijednostima nisu preokrenute.

⁹ SN 10154/21.

- (10) Danska je 29. travnja 2022. dostavila Nacionalni program reformi za 2022., a 12. svibnja 2022., nakon roka utvrđenog u članku 8. Uredbe (EZ) br. 1466/97, Program konvergencije za 2022. Zbog njihove uzajamne povezanosti ta su dva programa ocijenjena zajedno. U skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241 u Nacionalnom programu reformi za 2022. uzima se u obzir i polugodišnje izvješće Danske o ostvarenom napretku u provedbi plana za oporavak i otpornost.
- (11) Komisija je 23. svibnja 2022. objavila Izvješće za Dansku za 2022. U njemu je ocijenjen napredak Danske u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 2019., 2020. i 2021. te je analizirana provedba plana za oporavak i otpornost Danske na temelju tablice pokazatelja za oporavak i otpornost. Na temelju te analize u tom izvješću utvrđeni su nedostaci u pogledu izazova koji nisu obuhvaćeni ili su samo djelomično obuhvaćeni planom za oporavak i otpornost, kao i novi i predstojeći izazovi, uključujući one koji proizlaze iz ruske invazije na Ukrajinu. Ocijenjen je i napredak Danske u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva Unije u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina i smanjenja siromaštva, kao i napredak u ostvarenju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda.

(12) Vijeće je u Preporuci od 20. srpnja 2020.¹⁰ Danskoj preporučilo da u skladu s općom klauzulom o odstupanju u 2020. i 2021. poduzme sve potrebne mjere za djelotvoran odgovor na pandemiju bolesti COVID-19, održavanje gospodarstva i potporu oporavku koji će uslijediti. Preporučilo je i da Danska, kad to gospodarski uvjeti dopuste, provodi fiskalne politike s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija i osiguravanja održivosti duga, uz istodobno poticanje ulaganja. Prema podacima koje je Eurostat potvrdio, saldo opće države u Danskoj se 2021. s deficita od 0,2 % BDP-a u 2020. poboljšao na suficit od 2,3 % BDP-a u 2021., čemu su doprinijeli neperiodični porezni prihodi. Danska je odgovorom u okviru fiskalne politike poduprla gospodarski oporavak u 2021., a privremene hitne mjere povećale su se s 2,6 % BDP-a u 2020. na 4,0 %. Mjere koje je Danska poduzela u 2021. bile su u skladu s Preporukom Vijeća od 20. srpnja 2020. Diskrecijske proračunske mjere koje je vlada donijela 2020. i 2021. uglavnom su bile privremene ili popraćene kompenzacijskim mjerama. Prema podacima koje je Eurostat potvrdio, dug opće države pao je s 42,1 % BDP-a u 2020. na 36,7 % BDP-a u 2021.

¹⁰ Preporuka Vijeća od 20. srpnja 2020. o Nacionalnom programu reformi Danske za 2020. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Danske za 2020. (SL C 282, 26.8.2020., str. 22.).

(13) Makroekonomski scenarij na kojem se temelje proračunske projekcije u Programu konvergencije za 2022. povoljan je za 2022. i realan za 2023. Vlada predviđa da će se realni BDP povećati za 3,4 % u 2022. i za 1,9 % u 2023. Za usporedbu, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa se manji rast realnog BDP-a, od 2,6 % u 2022. i 1,8 % u 2023., uglavnom zbog manjeg rasta privatne potrošnje. Vlada u Programu konvergencije za 2022. očekuje da će se ukupni suficit smanjiti na 0,6 % BDP-a u 2022. i na 0,2 % BDP-a u 2023. Smanjenje u 2022. uglavnom je rezultat usporavanja gospodarske aktivnosti i neperiodičnosti određenih poreznih prihoda. Prema Programu konvergencije za 2022. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u smanjiti na 33,3 % u 2022. i pasti na 32,5 % BDP-a u 2023. Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa se državni suficit od 0,9 % BDP-a za 2022. i 0,6 % BDP-a za 2023. To je nešto više od suficita predviđenog u Programu konvergencije za 2022. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa se veći udio duga opće države u BDP-u, od 34,9 % u 2022. i 33,9 % u 2023. Razlika je posljedica viših pretpostavljenih stavki prilagodbe stanja i tokova, osobito potpore za socijalno stanovanje. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. procjenjuje se da će srednjoročni (prosječni desetogodišnji) potencijalni rast proizvodnje iznositi 1,9 %. Međutim, ta procjena ne uključuje učinak reformi u okviru plana za oporavak i otpornost koje mogu potaknuti potencijalni rast Danske.

- (14) Vlada je 2022. postupno ukinula većinu mjera poduzetih kao odgovor na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19, pa se predviđa da će se privremene mjere hitne potpore smanjiti s 4,0 % BDP-a u 2021. na 0,0 % BDP-a u 2022. Na državni deficit utječu mjere donesene radi ublažavanja gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije, koje se u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. procjenjuju na 0,1 % BDP-a u 2022. i 0,0 % BDP-a u 2023.¹¹ Te se mjere uglavnom sastoje od socijalnih transfera kućanstvima s nižim dohotkom. Mjere su najavljene kao privremene. Međutim, ako cijene energije ostanu povišene u 2023., neke od tih mjera mogle bi se nastaviti. Na državni deficit utječu i troškovi pružanja privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine, za koje se u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa da će iznositi 0,2 % BDP-a u 2022. i u 2023.¹²
- (15) Vijeće je u Preporuci od 18. lipnja 2021. preporučilo Danskoj da u 2022. zadrži poticajan smjer fiskalne politike, uključujući poticaj Mehanizma za oporavak i otpornost, te očuva ulaganja koja financira država. Vijeće je Danskoj preporučilo i da, kada to gospodarski uvjeti dopuste, provodi fiskalnu politiku s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija i osiguravanja srednjoročne fiskalne održivosti, uz istodobno povećanje ulaganja radi poticanja potencijala rasta.

¹¹ Iznosi predstavljaju razinu godišnjih proračunskih troškova tih mjera poduzetih od jeseni 2021., uključujući tekuće prihode i rashode te, prema potrebi, mjere za kapitalne rashode.

¹² Pretpostavlja se da će ukupan broj raseljenih osoba iz Ukrajine u Uniji postupno dosegnuti 6 milijuna do kraja 2022., a njihova se geografska razmještenost procjenjuje na temelju veličine postojeće dijaspore, relativnog broja stanovnika države članice primateljice i stvarne razmještenosti raseljenih osoba iz Ukrajine diljem Unije od ožujka 2022. Kad je riječ o proračunskim troškovima po osobi, procjene se temelje na modelu mikrosimulacije Euromod Zajedničkog istraživačkog centra Komisije, pri čemu se u obzir uzimaju novčane naknade na koje bi osobe mogle imati pravo i naknade u naravi kao što su obrazovanje i zdravstvena zaštita.

(16) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. i podacima iz Programa konvergencije Danske za 2022. predviđa se da će u 2022. smjer fiskalne politike biti poticajan i iznositi $-1,6$ % BDP-a, u skladu s preporukom Vijeća¹³. Danska namjerava pružati kontinuiranu potporu oporavku koristeći se Mehanizmom za oporavak i otpornost za financiranje dodatnih ulaganja u skladu s preporukom Vijeća. Predviđa se da će se pozitivan učinak koji na gospodarsku aktivnost imaju rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima drugih fondova Unije ostati stabilan u odnosu na 2021. Predviđa se da će učinak ulaganja koja financira država na smjer fiskalne politike u 2022. biti neutralan i iznositi $0,0$ postotnih bodova BDP-a¹⁴. Stoga u skladu s preporukom Vijeća Danska namjerava očuvati ulaganja koja financira država. Ujedno se predviđa da će rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez novih mjera na strani prihoda) u 2022. imati ekspanzivni učinak od $1,6$ postotnih bodova na opći smjer fiskalne politike. Taj znatan ekspanzivni učinak uključuje dodatni učinak mjera za ublažavanje gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije ($0,1$ % BDP-a) i troškova pružanja privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine ($0,2$ % BDP-a). Ostali povećani rashodi uključuju prije svega državnu potrošnju povezanu s obrambenom i sigurnosnom politikom te dodatne rashode u cilju ubrzanja zelene tranzicije i okončanja ovisnosti o uvoznim fosilnim gorivima.

¹³ Negativan predznak pokazatelja odgovara prekomjernom rastu primarnih rashoda u usporedbi sa srednjoročnim gospodarskim rastom, što upućuje na ekspanzivnu fiskalnu politiku.

¹⁴ Predviđa se da će učinak ostalih kapitalnih rashoda koje financira država biti neutralan i iznositi $0,0$ postotnih bodova BDP-a.

- (17) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa se da će u 2023. smjer fiskalne politike iznositi +1,6 % BDP-a uz pretpostavku nepromijenjenih politika¹⁵. Predviđa se da će Danska 2023. nastaviti upotrebljavati bespovratna sredstva iz Mehanizma za oporavak i otpornost za financiranje dodatnih ulaganja za potporu oporavku. Predviđa se da će se pozitivan učinak koji na gospodarsku aktivnost imaju rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima drugih fondova Unije smanjiti za 0,1 postotni bod BDP-a u odnosu na 2022., što je odraz pojačane početne financijske potpore iz Mehanizma za oporavak i otpornost u 2021. i 2022. Predviđa se da će učinak ulaganja koja financira država na smjer fiskalne politike biti ekspanzivan i iznositi 0,4 postotna boda BDP-a u odnosu na 2022.¹⁶ Ujedno se predviđa da će rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez novih mjera na strani prihoda) u 2023. imati kontrakcijski učinak od 1,4 postotna boda na opći smjer fiskalne politike. To uključuje učinak postupnog ukidanja mjera za ublažavanje posljedica povećanja cijena energije (0,1 % BDP-a) i dodatne troškove pružanja privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine (0,1 % BDP-a). Ostali čimbenici uključuju smanjene državne rashode za potrošnju energije.
- (18) U Programu konvergencije za 2022. očekuje se da će se suficit opće države postupno stabilizirati na 0,6 % BDP-a u 2024. i smanjiti na 0,4 % BDP-a do 2025. Prema Programu konvergencije za 2022., očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u povećati na 34,0 % BDP-a u 2024. i zatim smanjiti na 33,9 % u 2025. Prema analizi Komisije čini se da su rizici za održivost duga u srednjoročnom razdoblju niske razine.

¹⁵ Pozitivan predznak pokazatelja odgovara nedovoljnom rastu primarnih rashoda u usporedbi sa srednjoročnim gospodarskim rastom, što upućuje na kontrakcijsku fiskalnu politiku.

¹⁶ Predviđa se da će učinak ostalih kapitalnih rashoda koje financira država biti kontrakcijski i iznositi 0,4 postotna boda BDP-a.

- (19) U Danskoj su periodični porezi na nekretnine trenutačno ograničeni, pa se ne povećavaju s tržišnim cijenama. Stoga ne mogu amortizirati cikluse cijena stambenih nekretnina i imaju štetne distributivne učinke. Parlament je 2017. odobrio novi sustav poreza na nekretnine, no on još nije stupio na snagu. Zbog poskupljenja stambenih nekretnina i dugog čekanja na socijalne stanove u glavnim urbanim područjima vlada nestašica cjenovno pristupačnih stambenih nekretnina. Usto, u području Kopenhagena znatno se povećao udio hipotekarnih kredita s omjerom duga i prihoda većim od četiri te omjerom kredita i vrijednosti nekretnine većim od 60 %, pa su takvi zajmoprimci potencijalno izloženi povećanju kamatnih stopa ili znatnom padu cijena stambenih nekretnina. Dansko vijeće za sistemske rizike izdalo je preporuke za smanjenje rizika za takve hipotekarne kredite, ali one nisu provedene.
- (20) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.2. iz Priloga V. toj uredbi plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno dopunjuju, s okvirnim vremenskim rasporedom za završetak provedbe do 31. kolovoza 2026. Njima se pristupa svladavanju svih ili znatnog dijela ekonomskih i socijalnih izazova navedenih u preporukama za pojedinu zemlju koje je Vijeće uputilo Danskoj u okviru europskog semestra 2019. i 2020., uza sve preporuke za pojedinu zemlju izdane do datuma donošenja plana za oporavak i otpornost. Plan za oporavak i otpornost usmjeren je na ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju, osobito u čistu i učinkovitu proizvodnju i uporabu energije, održivi promet te istraživanje i inovacije. Mjerama koje se odnose na istraživanje mogla bi se proširiti inovacijska baza i uključiti više poduzeća u istraživačke i inovacijske aktivnosti. Određene preporuke za Dansku, kao što je „usmjeriti investicijsku politiku na obrazovanje i vještine”, i mjere za smanjenje nedostatka zdravstvenih radnika te učinkovit nadzor i provedbu okvira za sprečavanje pranja novca provode se izvan plana za oporavak i otpornost. Mjere koje se odnose na ta područja nisu uključene u plan za oporavak i otpornost.

- (21) Očekuje se da će provedba plana za oporavak i otpornost Danske doprinijeti daljnjem napretku u zelenoj i digitalnoj tranziciji. Mjerama potpore klimatskim ciljevima u Danskoj namijenjeno je 59 % ukupnih sredstava dodijeljenih u okviru plana za oporavak i otpornost, dok je mjerama potpore digitalnim ciljevima namijenjeno 25 % ukupnih sredstava dodijeljenih u okviru plana za oporavak i otpornost. Potpuna provedba plana za oporavak i otpornost, u skladu s dogovorenim relevantnim ključnim etapama i ciljnim vrijednostima, pomoći će Danskoj da se brzo oporavi od posljedica krize uzrokovane bolešću COVID-19 i nastavit će jačati njezinu otpornost. Sustavno uključivanje socijalnih partnera i drugih relevantnih dionika i dalje je važno za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost, kao i drugih ekonomskih politika i politika zapošljavanja izvan okvira plana za oporavak i otpornost, kako bi se osigurala opća odgovornost za cjelokupni program politike.

- (22) Komisija je 25. svibnja 2022. odobrila danski sporazum o partnerstvu predviđen u Uredbi (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁷. Danska je 11. travnja 2022. dostavila prvi program kohezijske politike. U skladu s Uredbom (EU) 2021/1060 Danska u obzir treba uzeti relevantne preporuke za pojedinu zemlju pri programiranju fondova kohezijske politike za razdoblje 2021. – 2027. To je preduvjet za poboljšanje učinkovitosti i maksimalno povećanje dodane vrijednosti financijske potpore koju će primiti iz fondova kohezijske politike, uz istodobno promicanje koordinacije, komplementarnosti i koherentnosti između tih fondova kohezijske politike i drugih instrumenata i fondova Unije. Uspješna provedba Mehanizma za oporavak i otpornost i programa kohezijske politike ovisi i o uklanjanju prepreka ulaganjima radi potpore zelenoj i digitalnoj tranziciji i uravnoteženom teritorijalnom razvoju.
- (23) Osim gospodarskih i socijalnih izazova obuhvaćenih planom za oporavak i otpornost, Danska se suočava s brojnim dodatnim izazovima koji se odnose na smanjenje ovisnosti o fosilnim gorivima, jačanje kružnog gospodarstva radi potpore zelenoj tranziciji i povećanje otpornosti tržišta nekretnina i zaduženih kućanstava.

¹⁷ Uredba (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike (SL L 231, 30.6.2021., str. 159.).

- (24) Premda je u planu za oporavak i otpornost Danske 59 % sredstava namijenjeno zelenim inicijativama, Danska u nekim područjima kružnog gospodarstva ostvaruje slabe rezultate. Njezine stope kružne upotrebe materijala znatno su ispod prosjeka Unije. Trenutačno proizvodi 845 kg komunalnog otpada po stanovniku godišnje, najviše u Uniji. Iako Danska prikuplja nešto više komunalnog otpada za recikliranje (53,9 % u 2020.) u odnosu na prosjek Unije (47,8 %), 45,2 % komunalnog otpada spaljuje, gotovo dvostruko više od prosjeka Unije. Velik dio otpada u Danskoj spaljuje se za proizvodnju energije, pa se ne iskorištavaju mogućnosti za povećanje učinkovitosti resursa. Potrebno je na vrijeme uvesti novu strategiju gospodarenja otpadom i kružnoga gospodarstva te povezane nacionalne programe i planove za gospodarenje otpadom i kružno gospodarstvo. Gubici u smislu manje proizvodnje energije zbog smanjenog spaljivanja otpada mogli bi se nadoknaditi metodama koje su prihvatljivije za okoliš, uključujući povećanja energetske učinkovitosti i uporabu električnih toplinskih crpki.
- (25) Na temelju ovlasti koje su šefovi država ili vlada Unije utvrdili u Izjavi iz Versaillesa, Komisijinim prijedlogom plana REPowerEU nastoji se čim prije postupno ukinuti ovisnost Unije o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. U tu svrhu, u dijalogu s državama članicama, Komisija namjerava utvrditi najprikladnije projekte, ulaganja i reforme na nacionalnoj i regionalnoj razini te na razini Unije. Cilj je tih mjera smanjiti sveukupnu ovisnost o fosilnim gorivima i potaknuti odmak od uvoza fosilnih goriva iz Rusije.

(26) Danska je predana postizanju cilja smanjenja emisija stakleničkih plinova za 70 % do 2030. u odnosu na razine iz 1990. i postupnom ukidanju ugljena do 2028. Radi ostvarenja tih ambicioznih ciljeva u danskom nacionalnom energetske i klimatskom planu predviđaju se znatna ulaganja u dodatne kapacitete za obnovljivu energiju i u energetske učinkovitost. Ubrzavanje uvođenja obnovljivih izvora energije i vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora moglo bi se potaknuti pojednostavnjenjem i ubrzavanjem postupaka izdavanja dozvola. Danska želi povećati kapacitete za proizvodnju električne energije iz energije vjetra na moru, no potrebna su dodatna ulaganja u prijenosne mreže kako bi se taj veći udio obnovljive energije mogao učinkovito iskoristiti. Ulaganjima u energetske i elektroenergetske interkonekcije, što uključuje hibridnu odobalnu imovinu, sa susjednim zemljama znatno bi se povećala sigurnost opskrbe energijom i prilagodljivost regionalnim promjenama, među ostalim i u kontekstu ruske invazije na Ukrajinu. Ukupna energetska ovisnost Danske o uvozu ruskih fosilnih goriva je 21,1 % (prosjeak Unije je 24,4 %) kad se, uz odgovarajuće pretpostavke, uzmu u obzir sekundarne ovisnosti zbog ponovnog uvoza. Kad je riječ o nafti, ovisnost o fosilnim gorivima iz Rusije u danskoj strukturi izvora energije 2020. bila je ispod prosjeka Unije (12 % u usporedbi s prosjekom Unije od 36,5 %).

Za ugljen je bila iznad (97 % u odnosu na prosjek Unije od 19,3 %), no ugljen ima mali udio u danskoj strukturi izvora energije (4,3 %). Udio prirodnog plina u strukturi izvora energije iznosi 12,8 % i premda Danska ne uvozi ruski plin izravno za domaću upotrebu, njezina ovisnost o uvozu plina iz Njemačke znači znatnu sekundarnu ovisnost, višu od prosjeka Unije: 65 % domaće potrošnje čini plin uvezen iz Rusije, a prosjek Unije je 41,1 %. Premda Danska, prema podacima iz 2020.¹⁸, još u znatnoj mjeri ovisi o uvozu ruske nafte i plina, predviđa se da će ta ovisnost prestati 2023., nakon dovršetka obnove postojećih postrojenja u sjevernomorskom polju, te da će Danska ponovno biti neto izvoznik plina. Ubrzavanje tekućih interkonekcijskih projekata također može potaknuti diversifikaciju opskrbe energijom. Preporučuje se da nova ulaganja u plinsku infrastrukturu i mreže budu, ako je to moguće, otporna na buduće promjene kako bi se budućom prenamjenom za održiva goriva omogućila njihova dugoročna održivost. Ambicije Danske u pogledu energetske učinkovitosti još bi se mogle poduprijeti odgovarajućim dodatnim ulaganjima u dekarbonizaciju industrije, usluga, privatnih stambenih objekata i prometa. Ciljevi za smanjenje emisija stakleničkih plinova i povećanje upotrebe energije iz obnovljivih izvora i energetske učinkovitosti trebaju biti ambiciozniji radi usklađivanja Danske s ciljevima paketa „Spremni za 55 %”.

¹⁸ Eurostat (2020.), udio uvoza iz Rusije u odnosu na ukupni uvoz prirodnog plina, sirove nafte i kamenog ugljena. U prosjeku za EU-27, ukupni uvoz obuhvaća uvoz iz zemalja izvan EU-27. Ukupni uvoz za Dansku uključuje trgovinu unutar EU-a. Sirova nafta ne uključuje rafinirane naftne derivate. Danska neizravno ovisi o uvozu iz Rusije zbog trgovine unutar EU-a. Kad se uzme u obzir sekundarna ovisnost o ruskom plinu zbog uvoza unutar EU-a, procjenjuje se da je stopa ovisnosti Danske o uvozu ruskog plina 65 %.

- (27) Iako će ubrzanje prelaska na klimatsku neutralnost i napuštanja fosilnih goriva stvoriti znatne troškove restrukturiranja u više sektora, Danska može iskoristiti mehanizam za pravednu tranziciju u kontekstu kohezijske politike kako bi smanjila socioekonomske posljedice tranzicije u najteže pogođenim regijama. Osim toga, Danska može iskoristiti i Europski socijalni fond plus, uspostavljen Uredbom (EU) 2021/1057 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁹, kako bi poboljšala mogućnosti za zapošljavanje i ojačala socijalnu koheziju.
- (28) Uzimajući u obzir Komisijinu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program konvergencije za 2022. i njegovo je mišljenje²⁰ navedeno u preporuci 1.

PREPORUČUJE da Danska u 2022. i 2023. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Osigurati da rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. bude u skladu s općim neutralnim smjerom politike, uzimajući u obzir stalnu privremenu i ciljanu potporu kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanje cijena energije i osobama koje bježe iz Ukrajine. Pripremiti se za prilagodbu postojeće potrošnje u skladu s razvojem situacije. Povećati javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetske sigurnost uzimajući u obzir inicijativu REPowerEU, među ostalim iskorištavanjem sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova Unije. U razdoblju nakon 2023. provoditi fiskalnu politiku s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija. Uvesti novi sustav poreza na nekretnine kako bi se ponovno uspostavila veza između tržišnih cijena i poreza te kako bi oporezivanje bilo pravednije. Potaknuti ulaganja u izgradnju cjenovno pristupačnih stambenih nekretnina kako bi se odgovorilo na najhitnije potrebe. Povećati financijsku otpornost visokozaduženih zajmoprimaca.

¹⁹ Uredba (EU) 2021/1057 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o uspostavi Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1296/2013 (SL L 231, 30.6.2021., str. 21.).

²⁰ U skladu s člankom 9. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

2. Nastaviti s provedbom plana za oporavak i otpornost, u skladu s ključnim etapama i ciljnim vrijednostima iz Provedbene odluke Vijeća od 13. srpnja 2021. Brzo dovršiti pregovore s Komisijom o programima kohezijske politike za razdoblje 2021.–2027. i početi s provedbom tih programa.
3. Ojačati politike kružnoga gospodarstva i gospodarenja otpadom, među ostalim promicanjem sprečavanja nastanka i ponovne uporabe otpada, povećanjem recikliranja i postupnim prelaskom sa spaljivanja komunalnog otpada na zelenije izvore proizvodnje topline.
4. Smanjiti ukupnu ovisnost o fosilnim gorivima. Dodatno diversificirati opskrbu energijom i doprinijeti dekarbonizaciji gospodarstva ubrzanjem uvođenja obnovljivih izvora energije, među ostalim reformama za pojednostavnjenje i ubrzanje administrativnih postupaka i postupaka izdavanja dozvola, unapređenjem mreža za prijenos energije, povećanjem broja interkonekcija sa susjednim zemljama i poboljšanjem energetske učinkovitosti.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće

Predsjednik/Predsjednica